

[Justitsministeren.]

er tale om i denne forbindelse, er jo, at de læger, der skal have denne tilladelse fra indenrigsministeren, selvfølgelig skal være, jeg vil ikke sige sorterede, men kvalificerede. Det er det, der er meningen med disse bemærkninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtages uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om svangerskabsafbrydelse [af Inge Krogh m. fl.].

(Lovforslag nr. 190. Fremsat 3/2 76).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Justitsministeren (Orla Møller):

Kristeligt folkepartis forslag tilsigter en ændring af § 8 i loven om svangerskabsafbrydelse, sådan at den vejledning, der nu står som et tilbud til den abortsøgende kvinde, gøres obligatorisk.

Kernen i dette lovforslag er ikke ny. Vi har tidligere her i folketinget behandlet forslag fra kristeligt folkeparti herom, senest i foråret 1975. Jeg var ved den lejlighed betænkelig ved forslaget, og denne betænkelighed nærer jeg også over for det nu foreliggende lovforslag.

Den gældende lov bygger som nævnt på det princip, at vejledningen skal være et tilbud til kvinden. Fremsætter kvinden sin anmodning om svangerskabsafbrydelse over for en læge, er det en pligt for lægen at gøre kvinden opmærksom på, at hun kan få vejledning om mulighederne for støtte til gennemførelse af svangerskabet og for støtte efter barnets fødsel, og hvor hun kan få denne vejledning. Fremsætter kvinden anmodningen over for et amtskommunalt socialcenter, skal hun, hvis hun ønsker det,

have den nævnte vejledning. Om kvinden ønsker at benytte sig af dette tilbud, er derimod en frivillig sag.

Jeg kan endvidere nævne, at der i justitsministeriets vejledning om svangerskabsafbrydelse, der er udsendt i tilknytning til loven, udtrykkelig udtales, at der, selv om kvinden opfylder betingelserne for at få svangerskabsafbrydelse uden tilladelse, under samtalen mellem hende og lægen må lægges afgørende vægt på, at hun ikke beslutter sig uden nøje overvejelse.

Jeg har naturligvis intet imod oplysning, heller ikke imod vejledning, og slet ikke når det drejer sig om så alvorlige sager som svangerskabsafbrydelse, men jeg finder det ikke godt gjort, at der ikke allerede i de gældende regler er tilstrækkelige muligheder for, at kvinden kan få oplysning og vejledning. Jeg er betænkelig over for værdien af en regel, der påtvinger enhver kvinde, der ønsker sit svangerskab afbrudt, denne vejledning. Jeg støtter mig her til mødrehjælpens erfaringer, der siger, at tvungen vejledning vil være af ringe praktisk værdi. Den kvinde, der har besluttet sig for svangerskabsafbrydelse, og som efter loven har ret dertil, vil let føle en tvungen vejledning som en forsinkende formalitet, der blot skal overstås.

På denne baggrund mener jeg, at skal den gældende regel ændres, bør der dokumenteres et behov herfor, og en sådan dokumentation finder jeg ikke at forslagsstillerne har fremført. Jeg kan derfor ikke støtte forslaget.

Når dette er sagt, vil jeg imidlertid gerne erklære mig enig i, at antallet af aborter er meget højt. Det er her en ulempe, at vi ikke ved nok om baggrunden for ønsket om abort. Vi har derfor også i justitsministeriet netop nedsat en arbejdsgruppe, der skal overveje, om der bør foretages en statistisk interviewundersøgelse, der kan belyse kvindens motiver til en foretagen abort samt de familiemæssige, psykiske og fysiske virkninger af aborten. Disse spørgsmål skal i en eventuel undersøgelse sættes i relation til kvindens alder, sociale status og familiemæssige forhold. Hvis arbejdsgruppen finder, at der bør foretages en sådan undersøgelse, skal den også overveje, hvordan den kan gennemføres.

Til slut skal jeg henlede opmærksomheden

[Justitsministeren.]

på, at det forslag til ændring af sterilisations- og kastrationsloven, der netop har været til behandling her, og som tilsigter at nedbringe ventetiden for sterilisation af mænd, muligvis kan medføre, at antallet af legale aborter i et vist omfang mindskes.

Inge Fischer Møller (S):

I forlængelse af justitsministerens bemærkninger skal jeg på socialdemokratiets vegne klart afvise forslaget. Vi mener, at det er et paradeforslag, der slet ikke er brug for.

Kirsten Sparre Andersen (V):

Det foreliggende lovforslag er næsten identisk med et lignende forslag, der tidligere er fremsat af kristeligt folkeparti. I venstre er vi delte med hensyn til det formålstjenlige i en sådan tvungen dobbelt rådgivning.

Erlendsson (FP):

Jeg kan i det allervæsentligste tilslutte mig de udtalelser, der kom fra justitsministerens side. En ændring som den, der er foreslået, kunne have den virkning at forsinke gennemførelsen af en svangerskabsafbrydelse med de uheldige virkninger, det har, idet som bekendt risikoen ved en abort forøges, jo længere tid der går. Jeg tror, det vil være uden betydning at påtvinge en sådan tvungen vejledning, når det drejer sig om at mindske antallet af aborter.

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne afvise forslaget og gentage min henstilling, som jeg er kommet med mange gange, til kristeligt folkeparti om at undlade disse uendelige genfremsættelser af hensyn til arbejdet her i folketinget.

Hagen Hagensen (KF):

Måske er det også forkert under dette forslag, at det er en mand, der på gruppens vegne fører ordet. Jeg skal blot sige, at jeg synes, vi nogle gange har drøftet disse ømtålelige problemer. Jeg ønsker kvinder al den form for vejledning, der overhovedet kan gives, men jeg mener også, der må være en valgfrihed hos kvinden med hensyn til, hvilken form for vejledning hun vil have.

Poul Dam (SF):

Da der ikke foreligger nye momenter, siden man sidst afviste tanken om obligatorisk rådgivning, skal også jeg afvise dette forslag.

Hanne Reintoft (DKP):

Heller ikke jeg ser nogen som helst grund til at genoptage forslaget, og jeg skal dermed afvise det.

Ordføreren for forslagsstillerne (Inge Krogh) (KrF):

Fra næsten samtlige ordførere er det blevet fremført, at der ikke er nye momenter i sagen, og at forslaget har været fremført før, hvad jeg så udmærket ved. Nu vil jeg henholde mig til, at de to gange, det har været fremsat, har både den nuværende justitsminister og den tidligere justitsminister sagt, at man ville se tiden an, fordi der, da det blev fremført sidste gang, ikke var gået så lang tid. Jeg synes, tiden med al tydelighed har vist, at antallet af aborter stiger. Det er sådan, at tallet det første år efter, altså i 1974, steg med 50 pct. I 1975 steg det ganske vist kun med 15 pct., men vi har altså et abortantal på op mod 28.000.

Hvis man følger dagspressen og også Ugeskrift for Læger om dette spørgsmål, vil man se, at det er noget, der vækker megen uro på afdelingerne, ikke blot på grund af pladsmangelen, men også på grund af de psykiske vanskeligheder, man er klar over at kvinderne er i. Som én siger: man er aldrig så ensom, som når en kvinde selv skal tage en beslutning om, hvorvidt hun skal have sit foster dræbt.

Man kan sige, og det er også blevet sagt her flere gange, at der er mulighed for vejledning, men hvis man har fulgt dagspressen, så vil man også vide, at overlæge Vagn Sele fra Hillerød har udtalt, at 25-30 pct. af de kvinder, der kommer ind for at få foretaget abort, ikke har underskrevet den erklæring om, at de har fået vejledning. De kan måske have fået vejledning, selv om de ikke har underskrevet, men den kan næppe have været så forfærdelig grundig, og hvor grundig har den været i de andre tilfælde?

Jeg mener, og det mener mange overlæger, der behandler disse problemer, at der bør tales med denne kvinde, og det gøres

[Inge Krogh.]

ikke tilstrækkeligt nu. Det er klart, det er et ansvar fra den praktiserende læge, men i det øjeblik der blev talt i to instanser, så ville man i højere grad sikre sig, at der blev talt med den kvinde, som ofte står i en presset situation.

Det har vist sig, — det har også været diskuteret i pressen — at det måske i højere grad er de socialt velbjærgede kvinder, som man siger, der benytter sig af adgangen til fri abort, end det er dem, der efter almindelige begreber skulle have sociale problemer. Man kan spørge: hvorfor sker det? Der kan være utallige grunde til dette, men en af grundene har jeg tænkt mig kunne være, at hvis en kvinde med sociale problemer kommer til en læge og ønsker abort, så ved lægen i forvejen, at hun har problemer, og gennemdrøfter sagen med hende. Drejer det sig derimod om en kvinde, som man efter de ydre omstændigheder ikke skulle tro havde problemer, indleder man ikke en samtale med hende, men hun kan føle sig fuldt ud lige så ensom og presset som den, der har det socialt dårligt.

Der er også spørgsmålet, om abort benyttes som prævention. Der kan man henvise til Odense. Siden der kom fri abort, er der 5,3 pct., der er gengangere, og på Øresundshospitalet er det 6,3 pct. Det er selvfølgelig vanskeligt at afgøre, om det er brugt som prævention. Men det har også ved undersøgelser vist sig, at mange kvinder egentlig er sløse, at det kun er 1/3, der konstant bruger prævention, så er der 1/3, der gør det nu og da, og 1/3, der overhovedet ikke bruger det.

Der har tidligere været talt meget om dette, at man skulle give større oplysning. Det er, ligesom man næsten tvivler på, at det kan lykkes. Jeg vil mene, at netop en rådgivning, hvor lægen og det sociale center eller den sociale myndighed fik en virkelig drøftelse med kvinden, før aborten blev foretaget — det er klart, det er kvindens ret, så der er jo ingen, der kan lægge pres på hende, man kan bare fremlægge sagerne — måske også ville bevirke, at der blev en bedre prævention.

Justitsministeren fremfører, at mødrehjælpen har sagt, at det nytter ikke noget med en obligatorisk rådgivning. Jeg vil

gerne spørge justitsministeren, hvornår den udtalelse hidrører fra. Jeg tror, den er både 2 og 3 år gammel, men det er da muligt, at justitsministeren har været i forbindelse med mødrehjælpen for nylig. Jeg tror egentlig, at mødrehjælpen i den senere tid har forandret syn på tingene.

Jeg kan sige hjertelig tak, fordi justitsministeren virkelig vil sørge for, der bliver foretaget en statistisk undersøgelse både af de fysiske og af de psykiske følger. Der har vel nok været arbejdet en del med fysiske følger, men det er meget svært. Man har en fornemmelse af, at når der er foretaget aborter, så bliver der hyppigere tale om sterilitet og underlivsbetændelse, men de psykiske følger ved man meget lidt om.

Tove Weidner (FP):

I stedet for at tage svangerskabsafbrydelse op til fornyet overvejelse burde kristeligt folkeparti tale om andre præventive midler til mænd i form af p-piller, som man jo arbejder med. Men vi ved jo alle, at mænd stiller større krav til p-piller, end kvinder gør. De godtager ikke p-piller med bivirkninger. Hvis vi havde p-piller til mænd, så fik vi heller ikke det antal gengangere blandt abortsøgende, som vi har i dag.

Jeg vil lige sige til fru Inge Krogh, at kvinder ikke er mere sløse end mænd, hvad præventive midler angår.

Jeg synes også, at det er chokerende, hvor mange specielt psykiske følger en abort får for en kvinde. Der står i loven, at enhver kvinde skal bestemme over sin egen krop, men vi ved jo alle sammen godt, at mange kvinder er lagt under pres, f. eks. fra mandens side, netop fordi vi i dag har så mange statussymboler, der skal betales til, så man ikke har råd til et større børnehold.

Inge Krogh (KrF):

Jeg har ikke udtalt noget om, at kvinder er mere sløse med prævention end mænd. Det har jeg ikke noget som helst begreb om, og jeg vil da gerne tro, at mænd er mere sløse. Jeg refererede blot en undersøgelse, der er foretaget over, hvordan kvinder bruger prævention, og der er en forbavsende stor del kvinder, der ikke bruger den. Men det er klart, at det materiale, det er foretaget på, er et udvalgt materiale, idet det er

[Inge Krøgh.]

kvinder, der har fået foretaget abort, så man har ikke noget egentligt statistisk materiale om det.

Jeg ville også ønske, der kom p-piller for mænd, hvis man kan bruge det udtryk, men foreløbig er de faktisk for farlige at bruge.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i adoptionsloven [af Glistrup m. fl.]. (Lovforslag nr. 178. Fremsat 30/1 76).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Justitsministeren (Orla Møller):

Fremskridtspartiets forslag åbner adgang til i størsteparten af adoptionsager at fravige den normale adoptionsprocedure og lovens betingelser for at kunne adoptere i det hele taget. Hvis adoptanterne er et ægtepar, hvor begge ægtefællerne er mellem 25 og 50 år, og hvis barnet er under 10 år, kan adoption efter forslaget ske alene ved en aftale mellem adoptanterne og de hidtidige indehavere af forældremyndigheden, uden at andre betingelser kræves opfyldt.

Adoptionen skal anmeldes til folkeregisteret, der underretter det sociale udvalg, og udvalget kan med et flertal på $\frac{3}{4}$ annullere adoptionen inden 3 måneder efter anmeldelsen til folkeregisteret.

Ifølge bemærkningerne bygger forslaget på ønsket om at undgå undersøgelses- og godkendelsesproceduren, som forslagsstillerne skarpt kritiserer som vilkårlig og omstændelig. Man foretrækker i de typesager, forslaget i første række sigter til, en ganske enkel aftale mellem forældre og adoptanter.

Hovedformålet med lovforslaget er altså

at modarbejde de bestræbelser, der gennem adoptionsundersøgelserne gøres for i videst muligt omfang at beskytte børn mod uhenigtsmæssige adoptionsanbringelser. Kravet om foretagelse af adoptionsundersøgelse og dennes nærmere indhold er ikke, som det antydes, baseret på tilfældige overvejelser, men bygger på videnskabelige og praktiske erfaringer såvel i Danmark som i udlandet. Jeg kan her henvise til betænkning nr. 718 af 1974 om undersøgelse i adoptionsager, hvor adoptionsudvalget tværtimod går ind for en udvidelse af området for adoptionsundersøgelser i forhold til, hvad der gælder i dag.

Jeg mener, det er meget vigtigt, at vi undgår uhenigtsmæssige anbringelser af adoptivbørn, og at adoptionsundersøgelser er nødvendige for at opnå det formål. Det er også det grundsynspunkt, der ligger bag ved det forslag fra regeringen om ændringer af adoptionsloven, som lige er vedtaget i dag.

Imidlertid kan der måske bag fremskridtspartiets forslag ligge en bekymring for, om det vil være muligt at følge en ensartet godkendelsespraksis i disse vanskelige sager. Dette hensyn er i regeringens forslag søgt varetaget ved oprettelse af et centralt adoptionsnævn, der bl.a. skal søge at koordinere den praksis, der på lokalt plan følges med godkendelse af adoptanter. Endelig kan jeg oplyse, at adoptionsudvalget formentlig allerede i år vil afgive en betænkning om retningslinjerne for godkendelse af adoptanter.

Det fremgår af alt, hvad jeg hidtil har sagt, at jeg ikke kan anbefale forslaget.

Inge Fischer Møller (S):

På socialdemokratiets vegne skal jeg også afvise dette lovforslag. Det er i sit indhold fuldstændig usagligt, og der er ikke brug for det. Socialdemokratiet ønsker kontrol med adoptioner, vi vil ikke som fremskridtspartiet være med til mulige børnehandler. Men det kan jo ikke undre, at fremskridtspartiet kommer med et sådant forslag. Det er oplagt, at sådan et forslag må komme fra fremskridtspartiet, især når man tænker på de bemærkninger, der følger forslaget.

Det ser ud til, at fremskridtspartiet ikke har forstået en pind af det hele, og jeg skal endnu en gang afvise forslaget så kraftigt som overhovedet muligt.